

Úvod

- 1 Evaluace
 - 2 Autoevaluace pedagoga
 - 3 Kompetence
 - 4 Struktura autoevaluace
 - 5 Závěr
 - 6 Bibliografické odkazy
-

Úvod

Nejmladší generace je tím největším bohatstvím, které každé lidské společenství vlastní. Je nadějí, budoucností a co do ní vložíme, to se vrátí nejen nám, ale i dalším generacím.

Nejdůležitější institucí ve výchově a vzdělávání je rodina, hned za ní následuje škola. Školství v současné době prochází velkou přeměnou, ve které je důraz kladen především na kvalitu a efektivitu vzdělávání. V březnu 2005 byl schválen systémový projekt Kvalita I, který vytváří systém externího monitorování a hodnocení na úrovni žáka, školy a systému. Prostřednictvím získaných informací hodnocení je možné reflektovat volbou další strategie vedoucí ke zlepšování pedagogické práce.

1 Evaluace

V souvislosti s touto transformací se objevil v češtině poměrně nový termín – evaluace, který je frekventovaný jak v pedagogické teorii, v dokumentech vzdělávací politiky, tak i v pedagogické praxi a znamená obecně určené hodnoty, ocenění. *„Evaluace je proces systematického shromažďování a analýzy informací podle určitých kritérií za účelem dalšího rozhodování (Bennet a kol.,1994).* S pojmem evaluace se vyskytují další pojmy: hodnocení, sebehodnocení a autoevaluace. Evaluace vyjadřuje souhrnně teorii, metodologii a praxi veškerého hodnocení nejrůznějších vzdělávacích jevů. *„Hodnocení se nejčastěji užívá v širších kontextech běžné školské praxe, např. hovoří se o hodnocení žáků, práce učitelů, apod.“ (Průcha,1995).* Sebehodnocení je pojímáno jako neplánované a necílené nahodilé hodnocení každodenní praxe, které provádí jedinec bez dlouhodobější přípravy. *„Pod pojmem sebe-evaluace (autoevaluace) rozumíme systematicky připravené a plánované hodnocení, směřující podle předem stanovených kritérií k předem stanoveným cílům“*

(Roupec,1997) .

2 Autoevaluace

Pro svou práci jsem si vybral téma autoevaluace pedagoga, protože si myslím, že to je jeden z nejdůležitějších článků v kvalitě vzdělávání. Za vážný nedostatek našeho školství považuji fakt, že dosud chybí profesní standard učitele a vymezení kompetence učitele. Profesní standard je norma ve spojení s výkonovou dispozicí, na základě které lze hodnotit, tj. měřit a srovnávat výkonnost i připravenost edukátorů. Nadřazeným pojmem standardu je termín kompetence, což je v zúženém slova smyslu dovednost, která zahrnuje jak výkonovou, tak kognitivní dispozici. Souhrn těchto obou složek je předpokladem efektivní a racionální pracovní aktivity pedagoga. Je zřejmé, že kompetence nelze získat studiem vědní disciplíny či vyučovacího předmětu na vysoké škole. Je to možné především výcvikem, který musí být individualizován a veden spíše instruktorem než akademickým hodnostářem. Jsou vytvořeny stovky forem a metod vyučování, vzdělávání a výchovy. Jsou to způsoby jednání s žáky, kolegy, rodiči, které tvoří repertoár edukátorova počínání a pedagogických technik. Je třeba rozlišovat obecně pedagogické dovednosti od specifických a odborných, tzn. vnímat rozdíly mezi klíčovými pedagogickými kompetencemi, které by měli získat všichni učitelé, a mezi oborovými. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že v zájmu každého pedagoga, který chce být prospěšný v edukačním procesu, je neustálé sebezdokonalování, a to nejlépe metodou autoevaluace.

3 Kompetence

Aby edukátor mohl metodu autoevaluace ke své práci použít, musí znát a hlavně uplatňovat v praxi své kompetence

1. Analyzovat učivo do dílčích cílových jednotek
2. Třídit dílčí cílové jednotky na vědomosti, dovednosti, postoje, hodnoty
3. Vytvářet k dílčím cílovým jednotkám otázky, cvičení, testové položky k ověřování výsledků
4. Podněcovat žáky k sebekontrolě a sebehodnocení
5. Dávat náměty k sebezdokonalování a k výtvorům
6. Exponovat vzorové práce, ukázky, řešení úloh, odpovědi na otázky
7. Slovně a věcně hodnotit výsledky a výkony jednotlivců před spolužáky
8. Opravovat chyby a nedokonalosti taktně, trpělivě, bez nervozity
9. Osvojovat si dovednosti požadované na žácích k vzornému předvedení
10. Vytvářet výcvikové programy, prezentovat je na PC i podobných nosičích
11. Vytvářet didaktické testy k učivu své aprobace
12. Operacionalizovat klíčové jednotky učiva - kompetence pro Evropu

13. Diagnostikovat vzdělávací potřeby, nároky a zájmy žáků

14. Sledovat autoevaluační projekty a projekty pro evropské školy

15. Učit se pedagogickému taktu a etice

Úkolem autoevaluace pedagoga je ověřit kvalitu a zlepšit kvalitu jeho práce. Cílem je záměr, kterého chceme v jistém časovém intervalu dosáhnout, musí být jasně a stručně formulován a musí být měřitelný. K dosažení stanovených cílů vede strategie, která indikuje jak, kým a kdy má být cíle dosaženo. Dalším důležitým faktorem jsou indikátory výkonu, což jsou signály úspěchu, kterých je použito, abychom určili, zda cíle bylo dosaženo. Evaluační nástroje jsou nástroje, které specifikují, které informace je zapotřebí získat, kde jsou dostupné, jaké otázky by měly být kladeny, co je zdrojem informací a jak podávat informace. Konečnou fází je evaluační zpráva, která umožňuje diskusi, zda stanovených cílů bylo dosaženo a s jakými výsledky. Poukazuje i na cíle, kterých nebylo dosaženo a sděluje proč jich nebylo dosaženo. Dává prostor pro konstruktivní analýzu obtíží a umožňuje další plánování.

Závěr

Autoevaluace pedagoga je dílčí složkou autoevaluace školy. Sebe-evaluaci učitele napomáhají jasně stanovené poslání, vize a cíle. Edukátor si musí položit nejprve základní otázky: V čem jsem dobrý? Jak můžu dosáhnout lepších výsledků? Kdo a jak mi může pomoci? Tato sebereflexe probíhá nejen na úrovni individuální, ale i institucionální a na úrovni vedení školy. Důležitou součástí procesuí stránky je i klima, které musí autoevaluaci podporovat. Musí jít tedy o klima důvěry, otevřeného jednání a souhlasu většiny zúčastněných. Učitel musí mít důvěru, že získaná data a výsledky nebudou použity proti němu, ale že mu pomohou v jeho profesionálním růstu.

Prioritou každé školy je vzdělávání, které je budováno na vědomostech a dovednostech. Školy neexistují jen proto, aby podporovaly vzdělanost jen v určitém čase a na určitém místě, ale poskytují vzdělávací služby dlouhodobě, mnoha generacím a mají dlouhodobé cíle. Investují nejen do současnosti, ale zejména do budoucnosti, jsou nositeli nových ideí, pokroku, jsou generátory vědomostí, motory reforem a pokroku. K tomu je třeba podpora nejen každého jednotlivce, který se účastní edukačního procesu, ale celé společnosti.

6 Bibliografické odkazy

- PRŮCHA J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. (1995) Pedagogický slovník. 1.vydání. Praha : Portal
- PRŮCHA, J. (1996) Pedagogická evaluace. 1.vydání. Brno: MU CDV
- <http://ucitelske-listy.ceskaskola.cz/Ucitelskelisty/Ar.asp?ARI=100657&CAI=2148>

- <http://ucitelske-listy.ceskaskola.cz/Ucitelskelisty/Ar.asp?ARI=100657&CAI=2148>
- <http://www.msmt.cz/eu/projekt-kvalita-i>